

Thema: herpesvirussen

Esther Heikens

Beste lezers,

Herpesvirussen (*Herpesviridae*) kunnen bij mens en dier infecties veroorzaken. De virussen blijven levenslang, latent, aanwezig in de geïnfecteerde gastheer. In totaal zijn er zo'n 100 herpesvirussen bekend, acht hiervan komen voor bij de mens. Dit zijn herpes simplexvirus type 1 en 2 (HSV, herpes labialis/genitalis), varicellazostervirus (VZV, waterpokken en gordelroos), epstein-barrvirus (EBV, mononucleosis infectiosa), cytomegalovirus (CMV), humaan herpesvirus typen 6 en 7 (zesde ziekte) en humaan herpesvirus type 8 (kaposi-sarcoom en ziekte van Castleman).

Het woord 'herpes' komt van het Griekse 'herpein' dat 'kruipen' betekent. Hippocrates beschreef in 400 voor Christus als eerste verspreidende (kruipen) cutane laesies die veroorzaakt kunnen zijn door het herpes simplexvirus (HSV). Vanaf de 20ste eeuw werd steeds meer bekend over de mechanismen achter latentie en reactivatie. In 1977 werd de ontdekking van aciclovir aangekondigd, het eerste antivirale middel gericht tegen (een aantal) herpesvirussen.

Ieder mens komt gedurende zijn leven wel met een of meer herpesvirussen in aanraking. Bijna iedere arts krijgt, in wisselende mate, te maken met patiënten met herpesvirusinfecties.

Bekende complicaties die kunnen optreden bij primaire herpesvirusinfecties en/of reactivaties zijn pre- en perinatale infecties (HSV, VZV, CMV), centraalzenuwstelselinfecties (HSV, VZV, EBV, CMV), pneumonitis (HSV, CMV, VZV), hepatitis (EBV, CMV, VZV, HSV), colitis (CMV), postherpetische neuralgie (VZV) en bacteriële superinfecties (VZV). Herpesvirusreactivatie en ziekte, met name EBV en CMV, zijn gevreesd bij immunocompromitteerde patiënten, met name bij orgaantransplantatiepatiënten.

In dit themanummer van *NTMM* worden verschillende interessante onderwerpen rondom herpesvirussen uitgebreid besproken, zoals de

ziektebeelden HSV-infecties van het centraal zenuwstelsel, CMV/VZV pre- en perinatale infecties en een casus over een CMV-geïnduceerd slokdarmulcus. Verder wordt aandacht besteed aan het meten van cellulaire immuniteit tegen CMV na transplantatie, een veelbelovend diagnosticum voor het posttransplantatiebeleid. Daarnaast wordt uitgebreid gesproken over de profylactische en preëemptieve therapie bij IC-patiënten met CMV-reactivatie, een onderwerp waar de laatste tijd veel aandacht voor is op de intensievecareafdelingen. Een ander onderwerp waar veel aandacht voor is en dat besproken wordt in dit themanummer is de waterpokken- en gordelroosvaccinatie.

Ook een nieuwe rubriek ziet in dit nummer het licht: De Voortgangstoets. We nodigen voor elk nummer een aios uit om een of twee vragen uit de voortgangstoets te bespreken. Dit geeft niet alleen alle artsen-microbioloog in Nederland te gelegenheid kennis te nemen van de inhoud van deze toets maar ook om hun eigen kennis te toetsen. De eerste twee vragen in deze nieuwe rubriek worden door Tobias Engel en Liesbeth Martens besproken. De iconische beelden erbij zijn gemaakt door Hans de Boer uit het Erasmus MC.

Naast herpesvirussen passeren in dit nummer van het NTMM meer zeer interessante onderwerpen de revue, zoals kinkhoestdiagnostiek. Mij rest dan ook niet anders dan u veel leesplezier toe te wensen!

Esther Heikens, hoofdredacteur NTMM